

I.P. III. 14. Maria in clausura gressus, iactus fuerunt quibus diabolus fuit sauciatus.

Thom. Malvenda. Formosa nimis Maria suis in clausuris ipsum suum icit inimicum; & clausuræ hostem pedibus calcans, non nisi ipius hostis, & clausuræ confudit armis, percutitque flagellis.

336. Audivisti suprà ab ore Laurentini, numero 331. Mariam Deiparam clausam, & suo in cubiculo reclusam, fuisse in *Juditha* cum pueris suis clausa figuratam? Dicitur enim *Judith* cap. 8. vers. 5. de eadem femina sacra, *Et in superioribus domus sua fecit sibi secretum cubiculum, in quo cum pueris suis clausa morabatur.* Cumque pulchrum facinus *Juditha* versaret in pectore, & de jugulando Holopherne in casto sui cordis cubiculo evolvet cogitatum, clausuram repetit: cap. enim 9. vers. 1. legitur: *Judith ingressa est oratorium suum; ut non solum ab oratione, sed à clausura, & intra cancellos reclusa sumeret contra perduellem arma.* Id subolent verba nostri Joannis Vitalis Cardinalis verb. *Religio, in suo Speculo*, ubi ait: *Sancta Judith cum pueris, id est cum sensibus, clausa in superiori cancellu morabatur; id est vicit Holophernem.* Expende illa, *Id est vicit Holophernem;* nempe quia clausa morabatur, & intra suæ honestatis cancellos se reclusit, id est vicit. Sed quibus armis, quo telo, quo ense, quæ lancea, quo pugione? Audi quid sacer textus referat inter alia cap. 10. vers. 3. de *Juditha* intra suam domum manente, & se disponente ad conflictum adversus Holophernem: *Inquitque sandalia pedibus suis.* Jam de sandaliorum genere nonnulla habes adnotata suprà, numero prædenti; quibus adde, olim sumi pro corrigiis, obstragulis, aut loris, quæ verberibus, flagris & vinculis aptissima sandalia erant. Petre ex Terentio in *Eunucho*, act. 5. scen. 7. num. 4. & inibi vide Donatum. Jam igitur *Juditham* se sandaliis ornare videbis,

Ibid. c. 9. Ioann. Vitalis. Quam secura ad conflictum, quam armata incedat ad bellum, tam spirituale, quam temporale, anima illa, quæ intra cancellos suæ mentis, aut intra sui domicilii parietes sese religiosâ incarceravit clausurâ; & quomodo in ipsam reclusione ad manum arma reperiat, quibus hostem evincat, & gloriösè confodiat viatrix; nos docet historia Iudicium capite 9. quando oppido Thebarum devicto, & omni populo ab Abimelecho principi-

Iudith c. 10. Terentius. Donatus. R.P. Mart. del Castillo, Paneg. Mar.

ut tanquam loris, aut stragulis priùs religeret Holophernem, ut trucidet.

Quam bellè scribebat Pacensis Antistes inibi, tomo 2. in *Judith*, num. 43.

in fine, ubi ait: *Ad certamen igitur pulchritudinis apta sibi Juditha calecamenta disposita, ut ejus pulchris*

Ioseph. Zerda. Sandalia Iudith quibus nudos incarcerabat pedes pudica, inter ejus armam adversus Holophernem enumerantur.

gressibus, sandaliorumque corrigit laqueum injiceret Holopherni; & ut sandaliorum telis & armis, quibus casta

femina nudos cooperuit ad honestatem pedes, tyranno caput ab humeris decuraret. Augustinus de *Judithæ locu*

quens ornamenti, sicut tomo 10. serm. 67. in appendice, fatur: Monilium tela pudori semper adversa hostem ferire dicerunt: Gentis sue virorum sumptus

ornamentorum arma, &c. Ergo in

Juditha casta heroïde & assueta clausuræ, claudentia sandalia pedes, arma fuerunt ad conflictum, gladius ad mortem tyranni. Obfirmat Gratus

ipsius libri Judithæ capite 16. vers. 1. textus: Sandalia ejus rapuerunt oculos ejus.

Ubi in singulari sic legit ille, τὸν δάλιον αὐτὸν ἡγαπᾷ οὐδὲ τὸν

τὸν σανδάλιον αὐτοῦ ἡγαπᾷ οὐδὲ τὸν

σανδάλιον αὐτοῦ ἡγαπᾷ οὐδὲ τὸν

337.

cipe superato, confugientibus omnibus Thebeis ad excelsam turrim obseratam jam & clausam, una mulier molæ fragmine desuper jacto, Abimelech audaciâ ingenti turri appropinquantem contudit, & illisit, ut ibid. vers. 56. legitur: *Erat autem turris excelsa in media civitate, ad quam confugerant simul viri ac mulieres, & omnes principes civitatis, clausa firmissimè janua, &c.*

Et vers. 52. sequitur: Accedensque Abimelech juxta turrim, pugnabat fortiter, & appropinquans ostio ignem supponere nitebatur.

Et ecce una mulier fragmen mole desuper jacens, illisit capiti Abimelech, & confregit cerebrum ejus.

Nostrâ dignum censeo, Abimelechum superbum & audacem adversus innumeros præliantem viros ad obtinendum triumphum, & ut reportare victoriam posset, clausuram, portamque ut abrumperet, exurere sollicitè curavisse, ut ibid. vers. 52. scrip-

tum est: Et appropinquans ostio ignem supponere nitebatur; ut firmissimè re-

clusionis dirutâ custodiâ, omnibus aliis retusis telis & armis, facilis de-

trusos expugnaret Thebeos. Nec mysterio caret, quod refert historiæ eventus, nempe ut quem tot homines & validissimi pugnatores in cam-

po & conflictu non quiverant vel ar-

cere, in turri clausa mulier una in-

venta est valida atque fortis, quæ puniret Abimelech audaciam, & sin-

gularem lapide uno fuerit consequen-

ta triumphum. Sed quo ense, quo

gladio, quo pugione aut lancea,

hostem interim aut sauciat mulier

illa Thebea, nisi fragmine molæ?

Profecta femina ista, & valida herois,

intra domus suæ parietes clausa atque

recondita, sedula, & circa res do-

mesticas officiosa, ad conterenda le-

gumina pro victu superiore mola-

rem lapidem (quem metam vulgo vo-

cant: hinc Americani inferiorem

molarem lapidem Metate appellant,

superiorum verò Metapile nuncupant,

) forsan habebat ad manum,

quem fortuitò in domo, & de cubi-

culo in vexatione arripiens, submi-

nistrante ipsâ clausurâ, dextera ma-

nus è turri clausa jecit in ima, &

appropinquantis diaboli typi, Abimelech ducis, cerebrum confregit ut

granum, & suo molari lapide trivit.

R.P. Mart. del Castillo, Paneg. Mar.

338.

Annon Maria Ecclesiæ est pro-

pugnaculm, & turris fortissima &

excelsa ad suorum munimen, & omni-

modam Ecclesiæ hostium expugna-

tionem? Non omittam, et si prolixè,

per pulchra Richardi Laurentini ver-

ba libro 11. de Laudibus B. Marie, à

columna 685. litt. F, usque ad col. 689.

litt. F, quæ carpit lecta sic se ha-

bent: Hæc est turris Thebes, Iudi-

cum 9. de qua mulier, id est Eccle-

sia, emisso lapide, id est Christo,

confregit cerebrum Abimelech, id

est diaboli, capitî ejus molæ frag-

mentum illidens. Hæc est turris Da-

vid, Canticorum 4. quæ adificata est

cum propugnaculis; mille clypei pen-

dent ex ea, omnis armatura fortium.

Quam scilicet turrim verus Da-

vid, id est Christus, in Ierusalem,

Maria est

turris Ec-

clesia, à

Cristo &

adifica-

ta.

Turris Da-

vid allego-

ricè pro

Maria ac-

cepta,

cum

intra am-

bitum cat-

ceris fun-

data,

2. Esdræ

cap. 3.

N n 2 vel

vel à sæculis adumbrabat reconditam, sic clausa, sic pro sua erat reclusa custodia, quod veluti *incarcerata*, intra cancellos fuerit ædificata „, carceris & strictæ custodiæ.) Quæ „, ædificata est cum propugnaculis (Rhotomagensis Presbyter loquitur.)

„, Propugnacula sunt kernella, per „, quæ arcentur hostes à muro, & „, proteguntur pugnantes de muro, „, & absconduntur à jaculis hostium: „, & inter ipsa kernella sunt quedam „, interstitia, quæ pandunt viam ad „, hostes percutiendos. Propugnacu- „, la ista sunt virtutes & gratiae, di- „, gnitates & prærogativæ, intentio- „, num puritas, & operum sanctitas, „, virtus orationum, & merita operum „, per quæ Beata Virgo poenitentes „, protegit, maximè si pugnare vo- „, luerint pro regno cælorum; per „, quæ debellat hostes & inimicos. Se-

Turris Mariae dupli- ci armaturā munitor.

„, quitur: *Mille clypei pendent ex ea,* „, *omnis armatura fortium: innuens* „, *duplicem armaturam, scilicet pro-* „, *tectionis & impugnationis. Lori-* „, *ca, galea, ocrea, & clypeus sunt* „, *armatura protectionis. Clypei sunt* „, *virtutes, quæ repellunt jacula dia-* „, *boli: Armatura impugnationis,* „, *lancea, gladius, jaculum, clava, &* „, *hujusmodi, scilicet opera virtuosa* „, *justitiae, misericordiae, pietatis,* „, *orationis, quæ fortes defendunt, &* „, *diabolum confundunt. Claman-*

Psalms. 60. ver. 4.

Psalms. 34. v. 1. & 2.

Canticor. c. 7. v. 4.

Maria quia inimica Draconis, Turris municipans eburnea, & quare.

„, *facie inimici. Psal. 60. Item: Ex-* „, *pugna impugnantes me, apprehen-* „, *de arma & scutum, & exurge in* „, *aditorum mibi. Psalm. 34. Hæc* „, *est Turris eburnea, de qua dicit* „, *Sponsus Canticorum 7. Collum tuum* „, *sicut turris eburnea. Turris propter* „, *specialem conversationis ejus emi-* „, *nentiam: Eburnea, propter virtutē* „, *castitatis; & quia elephas, cuius* „, *ossa sunt ebur, naturales habet ini-* „, *micitias ad draconem: sic & ipsa* „, *pugnam habet cum hoste nostro* „, *diabolo perpetuam, ut nobis præ-* „, *stet defensionis auxilium. Hæc,* & alia inibi Rhotomagensis Presbyter subjungebat; imò & docebat Deiparam tam in suo ænigmate quam in se ipsa, veluti Turrim vallatum, armatum atque munitum, imò & quasi *incarceratam* suâ custodiâ, non

solùm nostros arcere & fugare hostes, sed etiam ipsiusmet clauſæ turris jaculis & armis dæmonem continuo debellare triumpho, conterere, illidere & trucidare, in auxilium nostrum, & juvamen.

A muliere forti in Thebes, ipsâ 339.

suâ scutulata murorum clausurâ, ipsius reclusionis armis in Abimelecho diabolum sauciatum jam vidimus: quin & mulierem illam, turrimque clausam *Mariae* Deiparæ typum prætulisse cognovimus ex Richardo. Non absimilem de diaboli typo Antiocho reportatam lapide victoriæ in clausura & recluso templo, reperies libro 2. *Machabaorum, capite 1.* ubi Iudæi in Ierosolymis & Palæstina commorantes, suis litteris ad Iudæos in Ægypto degentes missis, cædem referunt *Antiochi Sædetis*, Iudeorum sævissimi hostis: qui post vexatam Iudæam, cùm in Persidem devenisset, civitatem Elymaïdem, alias *Persopolin*, obseßurus, in *Nanea* tem-

Nanea Dea, eadem ac Diana.

Rabanus. Lyra. D.Thom. Petrus. Peterius.

ple, *Diana* scilicet, ut placet Rabano, Lyrano, D.Thomæ, Sà, Pererio, & aliis, lapidibus obrutus, membratimque dissecatus occubuit. Audi textum lib. 2. *Machabaorum, cap. 1. à vers. 13. usque ad 16. inclusivè*, de Antiocho Sædetis loquentem: *Nam 2. Mach. cùm in Perside esset dux ipse, & cum cap. 1.*

ipso immensus exercitus, ceidit in *templo Nanea, consilio deceptus Sa-*

cerdotum Nanea. Etenim cum ea ha- *bitatus venit ad locum Antiochus &*

amicus ejus, & ut acciperet pecunias *multas dotis nomine. Cumque posui-*

sent eas Sacerdotes Nanea, & ipse *cum paucis ingressus esset intra ambi-*

tum fani, clauerunt templum, cum *intrasset Antiochus: apertoque occulto*

aditu templi, mitentes lapides per- *cusserunt Ducem, & eos qui cum eo*

erant, & diviserunt membratim, & *capitibus amputatis foras projecterunt.*

Numquid *Diana* ementitæ Gentili-

um Deæ templum clausum, & ob-

seratum, in quo diaboli imago truci-

datur Antiochus, potest quodammodo

adumbrare victoriæ, quam de-

dæmonie *Maria* auxilio quotidie ob-

tinemus, & armis? Supponimus anti-

qua delubra Gentilium Deabus

consecrata fictis, etiam delinquenti- bus opem & asylum communiter præstissemus, ex Pausania in Achaicis, Pausanias.

&

Abulensis.

& Abulense tomo 2. in Iosue 20. quæst. 9. quod ut omnibus notum esset, hac decorabantur epigraphe: *Templum pietatis, Templum pudoris.* Hujusmodi fuit celeberrimum illud fanum consecratum *Rhea*, & postea Apollini, in Helleponto, tempore Argonautæ Iasonis, quando Iudices præterant Israëli, anno ante Christum natum circiter millesimo quadragesimum; supra trigesimum; constructoque ab Argonautis *Cyzici* in Helleponto superbissimo templo, & Deorum matris *Rhee* ab stulta gentilitate dicato, consulto ab Argonautis Pythio oraculo, cuine dignè esset consecrandum fanum sic præclarum? Responsum acceperunt, ex Cedræno in *Compendio*, apud Spinellum cap. 29. n. 25.

Throni Dei, sic: *Verbum nulli corruptio- ni obnoxium, in intacte puella utero conceptum erit. Illius puella erit domus hæc: Maria vero nomen ejus.* Et revera accedit, quando tempore Zenonis Imperatoris verae Dei Matris fuit cultui consecratum. Vicinius Christo & *Maria* fuit (ut potè ante Christi ortum annis centum cum triginta) celeberrimum illud Persicæ templum Elymaïdis urbis, *Diana* consecratum, in quo infestus Iudeorum hostis perit (sub illius clausura) Antiochus ille diaboli minister, ejusque imaginem repræsentans. Quid si tempulum illud præ foribus habebat inscriptum, *Templum pietatis*, ob malefactorum refugium; *Templum pudoris*, ob creditam ab Ethnicis virginitate perpetuam *Diana*? Quid si *Diana* inter fictas Deas expresse præ aliis *Maria* Deiparæ imaginem delineavit? In primis *Maria* præclarissimum Templum fuit, & est pietatis atque refugii. *Ave peccatorum refugium*, aiebat S. Ephrem orat. de laudib. Virginis. *Templum pudoris* & honestatis sibi Christus elegit, & sacravit, inquit de Maria Ambrosius lib. 8. de *Instit. Virg.* cap. 5. *Templum pudoris Diana* ementita fuit Gentilibus Dea: *Maria* Fidelibus humana Dea est veneranda. Patronum habeo S. Antoninum Florentinum Antistitem 4. p. *Summae*, tit. 15. cap. 44. serm. 2. de *Assumptione*, sic Deiparam alloquenter: *O Dea deiformitate actuuum! O Imperatrix Sabaoth!* Itaque *Diana*, quæ Græcæ interpretatur Deo genita,

five *Diva nova*, aut *Ioviniana*, quæ à Iove ex Latona fingitur specialiter progenita, ob virginitatis amorem in solitudinem secedens, hominum ultrò consortia fugit, solummodo virginibus comitata puellis. De virginitate illa fabulosa sic canebat *Callimachus* Græcus:

Δός μοι παρθενίου αἰώνιον ἄπτα Φυ- Callimach. λάσεν.

Da mihi perpetuò, ut sim virgo, da Diana filia pater alme.

*De virginum comitatu Hyginus re- fert fabula 189. Procri feminæ profu- gienti ad *Dianam*. hanc illi dixisse: Mecum virginis vagantur: tu virgo non es: recede de harum cœtu. Diana Hyginus.*

igitur puritatem, et si somniatam à gentibus, simulato connubio violare prætentans Antiochus in ipsa *Diana* ementitæ clausura Deitatis, violenta morte multatur, & ipsius reclusi templi armis occiditur, lapidibusque confoditur & obruitur. Verius autem habet nostra *Diana* Deipara in sua custodia corporis & animæ armæ & jacula, quibus nos in omni loco defendat, & cunctos hostes fidelium suorum servorum expugnet atque debellet. *Tu vera illa Diana, perpetua virginitatis* (loquitur ad Mariam) *virginis* (vera *Erfa- Diana*) *Ambros.* *Exem.*

Maria est vera Erfa- Diana.

Quod etiam respiciens Italus canebat Ariostus pro Luna:

O sancta Dea, che da gli antiqui Ariostus, nostri

Meritamente sei dicta Triforme, Che in cielo, in terra, in el inferno mostri

Læ alta bellezza tua solto più forme. Nec indigemus hæc omnia nostræ adaptare Deiparæ, veræ *Diana*, perpetua & illæsa semper virginitate decorata, & apud supremum unicum Deum potentem potentissimæ.

Nn 3 In